ZBIÓR

UKŁADÓW ZBIOROWYCH PRACY

ROK III Warszawa, dnia 29 kwietnia 1939 r. Nr 27

TREŚĆ:

Str.

Poz. 73. Umowa zbiorowa normująca warunki pracy i płacy robotników rolnych na obszarze zaolziańskiej części województwa śląskiego 551

73.

UMOWA ZBIOROWA

normująca warunki pracy i płacy robotników rolnych na obszarze zaolziańskiej części województwa śląskiego na rok 1939/40.

I. OGÓLNE POSTANOWIENIA.

§ 1.

Umowę niniejszą zawierają:

Delegaci Pracodawców Rolnych Zaolzia — z jednej strony

i Związek Zawodowy Robotników Rolnych R. P. — z drugiej strony.

Umowa niniejsza obejmuje wszystkie gospodarstwa rolne zatrudniające robotników najemnych.

§ 2.

Wzajemne zobowiązania.

1) Tak pracodawcy jak i robotnicy winni wypełniać swe obowiązki ściśle i terminowo w myśl przepisów prawa oraz kontraktów służbowych.

2) Strony układające się zobowiązują swych członków, aby ci nie podejmowali niczego, coby sprzeciwiało się treści i myśli niniejszej umowy, lecz wszelkimi środkami będącymi do ich dyspozycji przyczyniali się do jej zachowania. W szczególności strony zobowiązują się, że w czasie trwania umowy pod żadnym warunkiem nie naruszą spokoju życia gospodarczego przez strajki lub opuszczanie pracy, niezgodne z ustawą lub postanowieniami niniejszej umowy.

3) W gospodarstwach rolnych, zatrudniających ponad 10 stałych robotników powinny być ustalone przedstawicielstwa robotnicze. Jeżeli w gospodarstwie zatrudnionych jest do 20-tu robotników stałych, wybiera się jednego delegata, w innym wypadku wybiera się 3-ch delegatów. Delegaci robotników nie mogą być gorzej traktowani od innych robotników.

§ 3.

Czas trwania umowy.

Umowa niniejsza obowiązuje strony na przeciąg jednego roku od dnia 1 kwietnia 1939 r. do dnia 31 marca 1940 r. i może być wypowiedziana przez każdą ze stron na trzy miesiące przed upływem terminu końcowego. O ile wypowiedzenie nie nastąpi, wówczas moc wiążąca umowy niniejszej przedłuża się na rok następny.

§ 4.

Kontrakty służbowe.

1) Umowa niniejsza obowiązuje z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej strony wszystkich robotników z normalną zdolnością do pracy.

2) Za stałych robotników rolnych uważa się robotników, którzy mieszkają w budynkach dworskich, zostali przyjęci do pracy na przeciąg roku gospodarczego i na żądanie pracodawcy staną na wezwanie do pracy w rolnictwie, lub też do pracy mającej łączność z rolnictwem, w godzinach przewidzianych w § 5 niniejszej umowy.

3) Pomiędzy pracodawcą a stałymi robotnikami mogą być zawierane umowy indywidualne, które jednak nie mogą ustalać wynagrodzenia niższego aniżeli to przewiduje niniejsza umowa. Umowy te nie mogą być zawierane na okres krótszy aniżeli 1 rok.

4) Pracodawca lub robotnik, który chce umowę o pracę rozwiązać, winien ją wypowiedzieć do dnia 31 grudnia włącznie. Wypowiedzenie umowy przez pracodawcę winno być dokonane na piśmie. Niewypowiedzenie umowy o pracę do dnia 31 grudnia włącznie oznacza przedłużenie umowy na rok następny.

5) Z pracownikami, przyjętymi czasowo po dniu 1 kwietnia, mogą być zawierane kontrakty na krótszy okres czasu.

6) Robotnicy dworscy, którzy mieszkają we dworze, niezatrudnieni jako deputatnicy albo jako posyłki (zaciąg), mają być wynagradzani według § 15 i zatrudniani z 14 dniowym wypowiedzeniem. Robotnicy ci nie są uważani za stałych.

§ 5.

Czas pracy.

1) Taryfowy czas pracy w roku 1939/40 wynosi 2.745 godzin, a rozkłada się na poszczególne miesiące jak następuje:

Miesiąc		Rozpoczęcie pracy godz.	Śniadanie od godz. — do godz.	Obiad od godz. — do godz.	Podwieczorek od godz. — do godz.	Zakończenie pracy godz	Ilość godzin pracy dziennie
Styczeń	1—31	7.30	—	12.00—13.00	—	15.30	7
Luty	1—15	7.00	—	11.30—13.00	—	16.30	8
	16—28	7.00	—	11.30—13.00	—	16,30	8
Marzec	1—15	6,30	8.00—8.30	11.30—13.00	—	17.30	9
	16—31	6.30	8.00—8 30	11.00—13.00	—	18.00	9
Kwiecień	1—15	6.00	8.00—8.30	11.30—13.00	16.00—16.30	18.30	10
	16—30	6.00	8.00—8.30	11.30—13.00	16.00—16.30	18.30	10
Maj	1—31	6.00	8.00—8.30	11.30—13.30	16.00—16.30	19.00	10
Czerwiec	1—30	6.00	8.00—8.30	11.30—13.30	16.00—16.30	19.00	10
Lipiec	1—31	6.00	8.00—8.30	11.30—13.30	16.00—16.30	19.00	10
Sierpień	1—31	6.00	8.00—8.30	11.30—13.30	16.00—16.30	19.00	10
Wrzesień	1—15	6.00	8.00—8.30	11.30—13.00	16.00—16.30	18.30	10
	16—30	6.00	8.00—8.30	11.30—13.00	16.00—16,30	18.30	10
Październik	1—15	6.45	8.15—8.30	11.30—13.00	—	17.30	9
	16—31	6.45	8.15—8.30	11.30—13.00	—	17.30	9
Listopad	1—15	7.00	—	11.30—13.00	—	16.30	8
	16—30	7.00	—	11.30—13.00	—	16.30	8
Grudzień	1—31	7.30	—	12.00—13.00	—	15.30	7

2) Czas pracy rozpoczyna się rano i w południe zgodnie z powyższą tabelką na dany sygnał, a kończy się na miejscu pracy. Jeżeli miejsce pracy jest odległe więcej niż 1 kilometr od folwarku, wówczas robotnicy winni być zwolnieni z roboty o 10 minut wcześniej na każdy kilometr odległości. Przy pracy przy zaprzęgach rozpoczyna się czas pracy od chwili wyprowadzenia zwierząt pociągowych ze stajni, a kończy się z chwilą powrotu zwierząt do stajni.

3) Powyższy podział rozpoczęcia i zakończenia pracy, jako też przerwy obiadowe i inne mogą być w razie potrzeby przesunięte według uznania pracodawcy, byleby ilość godzin przepracowanych w ciągu tygodnia przez poszczególnego robotnika odpowiadała sumie godzin pracy przewidzianych umową dla danego tygodnia.

4) Czasu potrzebnego na dawanie karmy dla żywego inwentarza, przygotowanie narzędzi i wozów, robienie porządków i czyszczenie inwentarza nie zalicza się do sumy godzin taryfowych, nie może jednak czas ten wynosić więcej niż 3½ godziny dziennie i nie może zaczynać się wcześniej niż 2 godziny przed rozpoczęciem pracy. Za czas ten nie płaci się osobnego wynagrodzenia. Do pracy tej nie można używać młodzieży poniżej ukończonych 18-tu lat.

5) Fornale obowiązani są w niedzielę i święta pełnić kolejno bezpłatne dyżury w stajni.

6) W miarę potrzeby, zwłaszcza w czasie zbiorów, zobowiązani są robotnicy pracować i w godzinach nadliczbowych za specjalnym wynagrodzeniem.

7) Wszystkie niedziele i święta ustawowe wolne są od pracy. W niedziele i święta można wykonywać pracę tylko w najpilniejszych wyjątkowych przypadkach.

§ 6.

Urlopy.

1) Wszyscy stali roczni deputatnicy mają prawo do corocznego 10 dniowego urlopu, o ile są co najmniej od roku w służbie u tego samego pracodawcy.

2) Innym robotnikom i robotnicom przysługuje taki sam urlop pod warunkiem, że przepracowali u tego samego pracodawcy w roku ubiegłym co najmniej 2.700 godzin.

3) Dni urlopowe są płatne jak dni robocze. Okres choroby uznanej przez ubezpieczalnię społeczną uważa się za dni robocze i wlicza się do wymienionych 2.700 godzin.

4) Ustalenie dni urlopowych odbywa się w porozumieniu z pracodawcą z wyjątkiem przypadków, gdy robotnik wezwany jest przez związek zawodowy, w tych bowiem przypadkach pracodawca powinien się zgodzić na zaproponowany dzień urlopu. Z urlopów może korzystać równocześnie nie więcej niż 2 robotników. W czasie pilnych robót może być udzielony urlop tylko w przypadku bardzo ważnym, jak np. wesele, wypadek, śmierć, poród, chrzest.

§ 7.

Ubezpieczenia i podatki.

Wszelkie ciężary z tytułu ubezpieczeń społecznych i podatków ponoszą pracodawcy i robotnicy zgodnie z przepisami prawa.

§ 8.

Spory.

1) W przypadku sporu, przed udaniem się na drogę sądową lub do inspektora pracy, należy podjąć próbę polubownego załatwienia pomiędzy pracodawcą i robotnikiem, lub skorzystać z pośrednictwa związku zawodowego.

2) W przypadku sporu o interpretację niniejszej umowy rozstrzyga, na skutek zwrócenia się strony, Inspektor Pracy 75 Obwodu w Cieszynie, po zapoznaniu się ze stanowiskiem stron podpisanych pod niniejszą umową.

3) Poza tym mają zastosowanie postanowienia ustaw dotyczących załatwiania zatargów, jak również przepisy o właściwości sądów powszechnych oraz cywilnych.

4) W każdym razie przed wyczerpaniem wszelkich ustawowych i taryfowych środków porozumienia się, nie mogą mieć miejsca z żadnej strony wypowiedzenia i zwolnienia z pracy.

II. WYNAGRODZENIE.

§ 9.

Wynagrodzenie w ogólności.

1) Wynagrodzenie dzieli się na gotówkowe i w naturaliach (deputat).

2) Wynagrodzenie przewidziane w niniejszej umowie przysługuje robotnikom i robotnicom normalnie fizycznie i umysłowo rozwiniętym, zdolnym do wszystkich robót odpowiadających ich płci i wiekowi. Dla robotników ułomnych obowiązują umowy indywidualne. Spory co do powyższych spraw będą rozstrzygane w myśl przepisów § 8.

3) Robotnik ma prawo do bezpłatnych furmanek do młyna, po księdza, po położną, do chrztu i do lekarza (w nagłych wypadkach) oraz do zwożenia produktów rolnych z gruntu służbowego i po opał zakupiony do własnego użytku, w terminie obopólnie uzgodnionym.

4) Furmanki, poza furmankami do młyna i do zwożenia produktów rolnych, winny być odpowiednie, w żadnym razie nie mogą być dla tych celów używane wozy w deskach, kasty służące do zwożenia kartofli itp.

§ 10.

Deputaty zasadnicze.

A. Fornale i ręczniacy

1) Fornal lub ręczniak pozostający w służbie i posiadający własne gospodarstwo domowe otrzymuje następujący deputat roczny:

żyta . . . . 4 q
pszenicy . . . . 4 q
jęczmienia . . . . 4 q
ziemniaków . . . . 5 q
mleka przez 6 miesięcy zimowych (dziennie) . 1 litr
i przez 6 miesięcy letnich (dziennie) . . 2 litry
węgla grubego . . . . 28 q
nafty . . . . 20 litrów
drzewa opałowego (drągowina albo szczapowe) 5 m³ przestrzennych
pola pod ziemniaki . . . . . 1.500 m²
jedno mieszkanie służbowe.

2) O ile stali, żonaci fornale i ręczniacy mają w domu więcej niż 4-ro dzieci, poniżej lat 14-tu, przysługuje im, o ile warunki majątku na to pozwolą, prawo zakupów w gospodarstwie po cenie równającej się 75% ceny targowej na każde dalsze dziecko po 0.75 q żyta, 1½ q kartofli rocznie, jakoteż ¼ litra mleka dziennie. Powyższe nie ma zastosowania, jeżeli w tej samej rodzinie jeszcze druga osoba pobiera deputat lub pracuje u innego pracodawcy.

3) Pełnowartościowy nieżonaty fornal ponad lat 20, nie prowadzący własnego gospodarstwa domowego, otrzymuje deputat fornala jak w punkcie 1, jednak bez odszkodowania za czynsz mieszkaniowy oraz połowę opału i 1 litr mleka dziennie.

4) Pełnowartościowy nieżonaty ręczniak, nie prowadzący własnego gospodarstwa domowego, otrzymuje taki deputat, jak nieżonaty fornal bez własnego gospodarstwa domowego (patrz pkt. 3-ci).

B. Robotnice na deputacie zatrudnione w oborze.

1) Robotnice zatrudnione na deputacie w oborze, bez własnego gospodarstwa domowego, otrzymują następujący deputat roczny:

żyta	3 q
pszenicy	3 q
jęczmienia	3 q
mleka dziennie	1 litr
węgla grubego	12 q
nafty	20 litrów
drzewa opałowego	2 m^3 przestrzenne
pola pod ziemniaki	1.000 m^2

2) Niezamężne robotnice na deputacie, zatrudnione w oborze, posiadające własne gospodarstwo domowe, otrzymują deputat jak w punkcie 1-szym z tym, że otrzymują wegla grubego 24 q, drzewa 4 m^3 przestrzenne, pola pod ziemniaki 1,500 m^2 i jedno mieszkanie służbowe.

Kobiety zatrudnione w oborze, mające więcej niż 2 dzieci poniżej 14 lat, otrzymują dodatkowo jeszcze 1 q żyta rocznie.

C. Włodarze, rzemieślnicy, ogrodnicy i stangreci.

1) Włodarze i rzemieślnicy otrzymują następujący deputat roczny:

żyta	4 q
pszenicy	4 q
jęczmienia	4 q
ziemniaków	5 q
mleka dziennie	$2^1/_2$ litra
węgla grubego	30 q
nafty	20 litrów
drzewa opałowego	5 m^3 przestrzennych
pola pod ziemniaki	2.000 m^2

jedno mieszkanie służbowe.

2) Rzemieślnicy, którzy dotychczas pobierali większy deputat, ten sam deputat zachowują nadal.

3) Wyuczeni i samodzielni ogrodnicy będą wynagradzani według umowy indywidualnej. Wynagrodzenie ich nie może być jednak niższe, aniżeli wynagrodzenie rzemieślników.

4) Żonaci stangreci wynagradzani są według umowy indywidualnej, nie niżej jednak jak fornale.

D. Stróże nocni.

1) Wynagrodzenie stróżów nocnych normuje § 10 i § 14 punkt 1 niniejszej umowy. Czas pracy stróżów nocnych należy uregulować w poszczególnych gospodarstwach tak, aby stróże nocni poza stróżowaniem mogli być jeszcze zatrudnieni podczas dnia aż do 3 godzin. Jeżeli stróżów nocnych zatrudnia się poza godzinami nocnymi, to czas zatrudnienia nie może przekraczać sumy godzin rocznych przewidzianych w § 5 umowy.

2) Pracodawca jest obowiązany dostarczyć stróżowi w miesiącach zimowych na czas stróżowania kożucha, który pozostaje własnością pracodawcy.

E. Ogólne postanowienia.

1) Ziemniaki robotników winny być zasadzone w połowie okresu czasu, w którym sadzi się ziemniaki pracodawcy. Pole pod ziemniaki winno być tej samej jakości ziemi, jak pole pod ziemniaki pracodawcy. Tam, gdzie nie daje się pola pod ziem-

niaki, należy wydać jako odszkodowanie 1 q zdrowych i oczyszczonych ziemniaków za każde 100 m^2 pola. W razie, gdyby ziemniaki nie były oczyszczone (harfowane) należy na każde 15 q nieoczyszczonych ziemniaków (wprost z pola) dodać 1 q ziemniaków więcej. Podnajmowanie gruntu służbowego osobom trzecim jest niedopuszczalne.

2) Zmiana co do rodzaju zboża lub też przetworów zbożowych może być ustalona w drodze porozumienia pomiędzy pracodawcą a robotnikiem. Umowy takie winny być sporządzane na piśmie.

3) Zamiast węgla może być wydane także drzewo, przy tym odpowiada:

2,5 q węgla grubego	=	1 m^3	przestrzenny drzewa sągowego
2 q ,, ,,	=	1 m^3	przestrzenny drzewa (okrąglaków)
1,5 q ,, ,,	=	1 m^3	przestrzenny karcza

4) O ile zajdzie przypadek, że deputat lub wogóle naturalia, przewidziane niniejszą umową nie mogłyby być w całości lub w części wydane, należy wypłacić odszkodowanie w gotówce za brakującą ilość według cen, jakie będą osiągane za dany produkt na najbliższym targu w tym czasie. Inne wynagrodzenia w naturze ocenia się w podobny sposób.

5) Deputat dostarczony pracownikowi winien być pełnowartościowy, nadający się do konsumcji.

6) Słomę wydaje się pracownikowi w miarę potrzeby, do własnego użytku. Nawóz z wydanej słomy jest własnością majątku.

§ 11.

Trzymanie drobnego inwentarza.

1) Stali żonaci deputatnicy mają prawo, poza ogólnym wynagrodzeniem, trzymać dwie świnie na tuczenie i najwyżej 5 kur i 20 kurcząt, żywiąc je własną paszą.

2) Chów gęsi może być dozwolony na podstawie umowy pomiędzy pracodawcą a pracownikiem. Niedopuszczalne jest wypuszczanie gęsi na swobodne paszenie. O ile pracownik, mimo zakazu, będzie chował więcej gęsi niż umówiono, pozwolenie na trzymanie gęsi może być cofnięte.

3) W razie, gdyby trzymanie świń było niemożliwe, pracownik otrzyma odszkodowanie w wysokości 75 zł rocznie. O ile pracownik nie korzystał z możności chowania świń, traci prawo do powyższego odszkodowania.

§ 12.

Mieszkanie.

1) Mieszkanie dostarczone deputatnikowi, jest mieszkaniem służbowym dla niego i jego rodziny na czas trwania stosunku służbowego. Mieszkanie dostarczone uprzednio dobrowolnie zatrudnionemu robotnikowi, jest bezpłatnym mieszkaniem służbowym na czas trwania jego stałego stosunku służbowego. Dalsi krewni, żonate dzieci i inne osoby mogą tam mieszkać za wyraźnym zezwoleniem pracodawcy.

W razie przekroczenia tego postanowienia, pracodawca ma prawo żądać stosownego wynagrodzenia.

2) Mieszkanie winno być w dobrym stanie i ma się składać co najmniej z jednej izby i z jednej kuchni z komorą i przynależnościami (góra, piwnica, chlew oraz miejsce na drzewo) dla większej rodziny, o ile w majątku pracuje więcej niż 2-ch członków rodziny. Dla mniejszych rodzin mieszkanie powinno się składać z jednej izby, kuchni lub komory. Samotnym, samodzielnym robotnikom i robotnicom utrzymującym rodziców lub rodzeństwo, przysługuje takie mieszkanie, jak żonatym. Robotnicy nieżonaci i robotnice niezamężne, jeżeli nie mieszkają wspólnie, otrzymują małe mieszkanie (tylko jedną izbę).

3) Ziemniaków, drzewa i węgla oraz królików i innych zwierząt domowych nie wolno trzymać w mieszkaniu. Pracownik odpowiada za utrzymanie porządku wewnątrz mieszkania. Naprawy uszkodzeń, powstałych bez winy pracownika, uskutecznia pracodawca. Mieszkania służbowe winny mieć podłogi drewniane. Kuchnia względnie komórka lub sień mogą mieć podłogi kamienne. O ile pracodawca nie położy podłogi do 1 lipca roku kontraktowego, pracownik zwróci się w tej sprawie przez swój związek do pracodawcy, a w razie gdy interwencja ta nie odniesie skutku, pracownik założy podłogę na koszt pracodawcy. Pracownik winien otrzymywać bezpłatnie wapno do bielenia.

4) Pracodawca jest obowiązany dostarczyć pracownikowi, zajmującemu mieszkanie służbowe, bezpłatnie wody do picia

bądź ze studni, bądź z wodociągu. Za korzystanie z urządzenia wodociągowego, wprowadzonego do mieszkania, pracodawcy przysługuje prawo do pobierania odpowiedniego odszkodowania, płatnego każdego miesiąca.

5) Ponadto mają zastosowanie przepisy rozporządzenia z dnia 21 sierpnia 1937 r. o warunkach higienicznych mieszkań służbowych pracowników rolnych i leśnych (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 533).

§ 13.

Posyłki.

1) Każdy deputatnik, który zobowiązuje się zapewnić pracodawcy pracę posyłki, obowiązany jest do stawienia tej posyłki do pracy przez cały rok. O ile nie uczyni zadość temu obowiązkowi, to można mu potrącić 10% od płacy gotówkowej i 10% od zboża deputatowego. Pracodawca jest obowiązany do zatrudnienia tej posyłki przez cały rok. Przy każdym przydzieleniu robót muszą mieć pierwszeństwo posyłki robotników dworskich. Nie wolno żądać przy zawarciu umowy dostarczenia posyłki, o ile stały deputatnik nie posiada w swojej najbliższej rodzinie (dzieci, rodzeństwo najbliższe itd.) osób zdatnych do pracy jako posyłki.

2) Potrącenie nie może nastąpić w razie śmierci posyłki, zawarcia związku małżeńskiego, odejścia na naukę rzemiosła, powołania do służby wojskowej, upełnoletnienia lub też zwolnienia ze służby przez pracodawcę. Potrącenie również nastąpić nie może, jeżeli obca posyłka bez winy deputatnika robotę opuści.

3) O ile deputatnik, prócz obowiązanej posyłki, ma więcej członków rodziny powyżej lat 16 i zapewnia dla nich pracę jako posyłki, wówczas otrzyma na drugą posyłkę jako dodatek w końcu roku 1 q żyta, a za każdą następną po 2 q żyta. Deputatnicy z tej samej rodziny nie mogą być uważani za posyłki.

§ 14.

Wynagrodzenie gotówkowe deputatników.

Miesięczne wynagrodzenie gotówkowe ustala się jak następuje:

1) Pełnowartościowi fornale i ręczniacy:		
do 20 roku życia. . .	netto bez potrąceń	zł 23.—
powyżej 20 roku życia	„ „ „	„ 23,50
2) Robotnicy na deputacie w oborze	„ „ „	„ 21.—
3) Dozorcy (włodarze, szafarze, stodolarze i krowiarze)	„ „ „	„ 39.—
4) Zawodowi rzemieślnicy (kowale i kołodzieje)	„ „ „	„ 44.—

Jeżeli nie dostarcza się rzemieślnikowi narzędzi, to dostaje on rocznie odszkodowanie za zużycie swoich narzędzi, w stosunku do wielkości przedsiębiorstwa rzemieślniczego i do ilości własnych narzędzi—w wysokości od 65.— zł do 100.— zł.

5) Uczniowie otrzymują wynagrodzenie wedle taryfy posyłek męskich.

6) Jako podarunek gwiazdkowy otrzymują deputatnicy gratyfikację nie niższą niż 5 zł.

§ 15.

Wynagrodzenie gotówkowe posyłek.

1) Posyłki żeńskie otrzymują za jedną godzinę pracy przez cały rok:

15-to letnie . . . . 13 gr

16-to letnie . . . . 15 „

17-to letnie i 18-to letnie . . . . . 17 „
z wyjątkiem miesięcy lipca i sierpnia, w których otrzymują 18 gr.

2) Na żądanie pracodawcy robotnice powyżej lat 18-tu obowiązane są do pełnienia w zastępstwie wszelkich robót w oborze, w razie zachorowania albo urlopowania robotnic na deputacie stale w oborze zatrudnionych. W tym przypadku robotnice zatrudnione w oborze tymczasowo otrzymują w przeciągu 6-ciu tygodni, oprócz wynagrodzenia umówionego w punk-

cie 1 dodatek dzienny w wysokości 30 gr. Jeżeli natomiast zatrudnienie trwa dłużej niż 6 tygodni, muszą one otrzymać wynagrodzenie deputatnic stale w oborze zatrudnionych.

3) Posyłki męskie otrzymują za 1 godzinę pracy przez cały rok:

15-to letni	13 gr
16-to letni	16 „
17-to letni	18 „
18-to do 22 letni	23 „
powyżej 22 lat	26 „

W czasie kośby, pracujący przy kośbie otrzymuje 33 gr za 1 godzinę.

4) Robotnicy, niedeputatnicy, używani do obsługi koni, otrzymują za karmienie koni itp. za każdy dzień pracy, oprócz powyższego wynagrodzenia, dodatek w wysokości 30 gr, zaś w niedziele i święta 60 gr.

5) W wypadku zatrudniania 21-letnich robotników, niedeputatników, stale jako zaprzęgaczy dłużej jak jeden rok, należy na ich wniosek wynagradzać ich jako fornali.

6) Jeżeli robotnicy ci pobrali deputaty, to wartość tychże potrąca się z wynagrodzenia.

7) Za pracę godzinową płaci się wynagrodzenie w stosunku do pełnej pracy dziennej i czasu pracy taryfowej.

8) Wynagrodzenie wolnych robotników i robotnic ze wsi ustanawia się na podstawie wolnej umowy.

9) Dziewcząt w ogóle i chłopaków poniżej lat 16-tu nie wolno zatrudniać przy pracy inwentarzem pociągowym oraz przy dźwiganiu worków i sianiu sztucznych nawozów; ograniczenia te nie obejmują podsiewania i rozsiewania nawozów nieżrących. Chłopcy mogą być zatrudniani przy prowadzeniu koni, poganianiu i zagrabianiu.

10) Robotnicy zatrudnieni przy pracach związanych z przemysłem ciężkim (kopalnie i huty), będą wynagradzani na podstawie umowy indywidualnej, mają jednak otrzymać nie mniej niż 1 zł ponad dzienny zarobek.

11) Robotnicy i robotnice zatrudnieni w gospodarstwach rolnych powyżej 6 dni w miesiącu, a których warunków pracy nie określa niniejsza umowa, winni otrzymać wynagrodzenie nie niższe, aniżeli przewidziane w §§ 10, 14 lub 15. Przepis § 9 punkt 2 ma tu odpowiednie zastosowanie.

§ 16.

Płaca akordowa.

W interesie obu stron należy dążyć do jak najszerszego zastosowania płac akordowych i premiowych, odpowiadających każdorazowym stosunkom i potrzebom danego gospodarstwa. Płace akordowe i premiowe mogą być oznaczone albo w naturze albo w gotówce. Płace winny być tak określone, aby pełnowartościowy pracownik, przy intensywnej wydajnej pracy, mógł zarobić co najmniej 25% ponad stawkę dzienną. Umowy określające wysokość akordu powinny być sporządzone na piśmie. Zarachowanie deputatów powinno dokonywać się według wartości ustalonej przez pracodawców i pracowników.

§ 17.

Godziny nadliczbowe.

Za godziny nadliczbowe otrzymują:

a) wszyscy zgodzeni rocznym kontraktem deputatnicy, za 1 godzinę nadliczbową 50 gr, w niedziele i święta 75 gr,

b) wszyscy robotnicy i robotnice bez deputatu, w dnie powszednie 50%, a w niedziele i święta 100% dodatku do zarobku godzinowego.

§ 18.

Wynagrodzenia dodatkowe.

1) Za rozrzucanie azotniaku wapiennego ręką, przysługuje dopłata 60 gr dziennie. Przy innych sztucznych nawozach

dopłata ta wynosi 25 gr dziennie. Przy rozsiewaniu nawozów sztucznych maszyną, przysługuje dodatek w wysokości 50% wyżej wymienionych stawek.

2) Przy rozrzucaniu nawozów sztucznych żrących, w szczególności azotniaku wapiennego i wapna, robotnic zatrudniać nie wolno. Przy rozrzucaniu azotniaku wapiennego i wapna, robotnicy winni otrzymywać ochraniacze na oczy i usta, oraz ochronę na ubranie.

3) Prowadzenie młockarni i pługów motorowych podlega wolnej umowie.

§ 19.

Uskutecznianie wypłat.

1) Wypłata gotówki dokonywa się dla deputatników miesięcznie, najpóźniej jednak do 4-go dnia następnego miesiąca. Dla wolnych robotników co 2 tygodnie.

2) Do wypłat gotówkowych należy używać kopert, lub też opasek pensyjnych, na których winna być uwidoczniona suma należności i wszelkie potrącenia.

3) Deputaty wydaje się zasadniczo kwartalnie z góry, można je jednak wydawać i na krótsze okresy czasu. Książkę deputatową ma mieć każdy robotnik.

4) Za samowolnie opuszczone i nieusprawiedliwione godziny lub dnie pracy, uskutecznia się potrącenia, biorąc za podstawę sumaryczne wynagrodzenie za godzinę (wartość deputatu i gotówki), przy czym nie dotyczy to specjalnych potrąceń, o ile takie przewidziane są w umowie służbowej.

5) W razie nieszczęśliwego wypadku i ciężkich chorób, z wyjątkiem wypadków spowodowanych przez własną winę, deputatnicy roczni otrzymują pełny deputat i pełne wynagrodzenie w gotówce, za czas trwania choroby do 3-ch miesięcy. Zasiłek z ubezpieczalni społecznej potrąca się z tego wynagrodzenia. W razie umieszczenia chorego deputatnika w szpitalu, potrąca się również z wynagrodzenia kwoty zasiłku, wypłaconego przez ubezpieczalnię społeczną. Jeżeli zasiłek ten z ubezpieczalni społecznej przewyższa sumę pensji, to różnicę potrąca się od wartości deputatu.

6) We wszystkich innych przypadkach choroby obowiązują jedynie świadczenia ubezpieczalni społecznej.

7) W razie choroby robotnik jest obowiązany natychmiast udać się do lekarza, a pracodawca na żądanie winien mu wydać bezzwłocznie kartkę lecznicza.

§ 20.

Wdowy po robotnikach stałych.

Dla wdów po robotnikach stałych, które są pełnowartościowymi robotnicami, o ile mieszkają w domach służbowych danego gospodarstwa, i o ile mają co najmniej 2 dzieci niezdolnych do pracy i co najmniej przez 5 dni w tygodniu chodzą do pracy, ustala się następujące wynagrodzenie:

wolne mieszkanie służbowe,

$1^1/_2$ q węgla kwartalnie,

$^1/_4$ metra sześciennego przestrzennego drzewa kwartalnie,

1 kg żyta i 2 kg ziemniaków w naturze na każdy dzień pracy.

Wynagrodzenie gotówkowe jak dla posyłek w § 15 niniejszej umowy.

§ 21.

Komornicy.

Warunki pracy komorników normują umowy indywidualne, zawarte pomiędzy poszczególnymi pracodawcami i odnośnymi związkami, przy czym wynagrodzenie za przepracowaną przez komornika dniówkę nie może być niższe od dziennego wynagrodzenia ręczniaka.

Cieszyn, dnia 6 marca 1939 r.

Przewodniczący Komisji Polubownej na podstawie ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr 90, poz. 706 oraz Dz. U. R. P. z 1938 r. Nr 90, poz. 612):

(—) *inż. Wacław Królikiewicz*
Inspektor Pracy 75 Obwodu

Delegaci pracodawców rolnych Zaolzia:

(—) *inż. Leon Gwóźdź*
(—) *inż. Józef Pawlica*
(—) *Teodor Kozioł*

Za Związek Zawodowy Robotników Rolnych R. P.:

(—) *R. Motyka*

TŁOCZONO Z POLECENIA MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ.

ZAMÓWIENIA I WPŁATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ, WARSZAWA UL. DŁUGA 38/40.

Drukarnia Państwowa Nr 106881. 24.IV.1939. 800.

Prenumerata roczna 20 zł. **Cena niniejszego numeru 30 gr.**